

Főoldal > ... > Családi Ügyek, Öröklés > Házasság Felbontása És Különválás > Germany

Házasság felbontása és különválás

 Németország

Tartalomszolgáltató:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Melyek a házasság felbontásának feltételei?

A polgári törvénykönyv (*Bürgerliches Gesetzbuch*) 1564. szakaszának első mondata alapján a házasság csak bírói határozattal, valamelyik vagy mindkét házastárs kérelmére bontható fel.

Egy házasság a megromlása esetén bontható fel (a polgári törvénykönyv 1565. szakasza (1) bekezdésének első mondata). A házasságot akkor kell megromlottnak tekinteni, ha a házastársak életközössége megszűnt, és nem is várható annak helyreállítása (a polgári törvénykönyv 1565. szakasza (1) bekezdésének második mondata). Ebben a helyzetben a házasság aktuális helyzete és jövőbeli kilátásai bírnak jelentőséggel. Amennyiben még nincs egy éve, hogy a házastársak külön élnek, a házasság csak akkor bontható fel, ha a házasság folytatása a másik házastárs személyében rejlő indokok miatt észszerűtlen nehézségeket jelentene a kérelmező számára (a polgári törvénykönyv 1565. szakaszának (2) bekezdése). A jogalkotó a házasság megromlása tekintetében az alábbi megdönthetetlen vélelmeket állította fel:

- a házastársak már egy éve külön élnek, és mindkét házastárs kérelemben kérte a házasság felbontását, vagy az alperes hozzájárul a házasság felbontásához (a polgári törvénykönyv 1566. szakaszának (1) bekezdése),
- a házastársak már három éve külön élnek (a polgári törvénykönyv 1566. szakaszának (2) bekezdése).

Különélésnek minősül, ha a házastársak nem élnek közös háztartásban, és egyikük felismerhetően nem kíván ilyet létesíteni, mert elutasítja a házastársi életközösséget (a polgári törvénykönyv 1567. szakaszának (1) bekezdése).

2 Melyek a házasság felbontásának jogalapjai?

A német jog a házasság felbontásának okaként kizárólag a házasság megromlását ismeri el. A házasság a házastársak (valamelyikének) vétkekésége alapján történő felbontását nem ismeri el.

3 Melyek a házasság felbontásának jogkövetkezményei

3.1 a házasfelek közötti személyi jogi jogviszonyra (pl. a vezetéknévre) vonatkozóan?

Az elvált házastárs megtartja a házassági nevét (a polgári törvénykönyv 1355. szakasza (5) bekezdésének első mondata). A házastársak a születés, halál és házasságkötés tényét nyilvántartó anyakönyvi hivatal előtt tett nyilatkozattal ismét felvehetik születési nevüket vagy a házassági nevük felvétele előtt viselt nevüket, vagy a házassági nevük előtt vagy után használhatják a születési nevüket vagy a házassági nevük felvétele előtt viselt nevüket (a polgári törvénykönyv 1355. szakasza (5) bekezdésének második mondata).

3.2 a házasfelek vagyonának megosztására vonatkozóan?

3.2.1 A lakás és a háztartáshoz tartozó ingóságok felosztása:

Főszabályként a polgári törvénykönyv 1568a. szakasza alapján a következők vonatkoznak a közös lakóhelyre a házasság felbontása után: A lakás használatától jobban függő házastárs követelheti a másik házastárstól a lakás átengedését. E tekintetben figyelembe kell venni a háztartásban élő gyermekek érdekét, valamint mindkét házastárs körülményeit; az átengedés azonban más okokból is követheti a méltányosság elvét.

Bérelt lakás esetén az a házastárs, akinek az otthont átengedték, vagy a lakást átengedni köteles házastárs helyébe lép a bérleti jogviszonyban, vagy – ha a bérleti jogviszonyt a két házastárs együtt létesítette – azt egyedül folytatja (a polgári törvénykönyv 1568a. szakaszának (3) bekezdése).

A saját tulajdonú lakás esetére a következők vonatkoznak:

- Ha a korábbi lakás tulajdonosa csak az egyik házastárs – egyedül vagy egy harmadik féllel közösen –, a másik házastárs csak kivételes esetekben kérheti annak átengedését, különösen ha az méltánytalan nehézségek elkerüléséhez szükséges (lásd: a polgári törvénykönyv 1568a. szakaszának (2) bekezdése).
- Ha az otthon a két házastárs közös tulajdona, a polgári törvénykönyv 1568a. szakaszának elején meghatározott elvek alkalmazandók.

Mindkét esetben mind az otthon átengedésére jogosult házastársnak, mind a bérleti jogviszonyba belépésre jogosult személynek joga van bérleti jogviszony létesítését igényelni a helyben szokásos feltételek mellett.

A háztartáshoz tartozó ingóságok tekintetében különbséget kell tenni a házastársak közös tulajdonában lévő és a kizárólag az egyik házastárs tulajdonában lévő ingóságok között. A polgári törvénykönyv 1568b. szakasza értelmében a közös tulajdonú háztartáshoz tartozó ingóságok használatától jobban függő házastárs igényelheti a másik házastárstól a háztartáshoz tartozó ingóságok átengedését és átruházását. A közös otthon (a polgári törvénykönyv 1568a. szakasza) esetéhez hasonlóan figyelembe kell venni a háztartásban élő gyermekek érdekét és a házastársak körülményeit, ennek során az átengedés, illetve az átruházás más okokból is követheti a méltányosság elvét.

A jogkövetkezmények a következők:

- A közös tulajdonú háztartáshoz tartozó ingóságok esetén az a házastárs, aki a polgári törvénykönyv 1568b. szakaszának (1) bekezdése alapján egy háztartáshoz tartozó ingóság tulajdonjogát átruházza, ezért megfelelő jóvátételt követelhet (a polgári törvénykönyv 1568b. szakaszának (3) bekezdése).
- Az egyik házastárs nem követelheti a kizárólag a másik házastárs tulajdonában lévő, háztartáshoz tartozó ingóságokat.

3.2.2 A közös vagyongyarapodás felosztása:

A német jog szerint a házastársak – eltérő megállapodás hiányában – közszerzeményi törvényes vagyoni rendszerben élnek, kivéve, ha házassági szerződésben másként állapodnak meg (a polgári törvénykönyv 1363. szakaszának (1) bekezdése). A házastársak saját vagyona nem válik közös vagyonná. A polgári törvénykönyv 1363. szakasza (2) bekezdésének második mondata szerint ugyanakkor a házasság alatt keletkezett vagyongyarapodást a közszerzeményi rendszer megszűnésekor ki kell egyenlíteni.

Házasság felbontása esetén a vagyongyarapodás kiegyenlítése a polgári törvénykönyv 1373-1390. szakasza szerint történik.

„Közös vagyongyarapodás” az az összeg, amennyivel valamely házastárs végső vagyontárgyainak értéke meghaladja a kezdeti vagyontárgyainak értékét (a polgári törvénykönyv 1373. szakasza).

„Kezdeti vagyon” az a vagyon, amely a vagyoni rendszer kezdetén a tartozások levonása után az egyik házastárs tulajdonában van (a polgári törvénykönyv 1374. szakaszának (1) bekezdése). A polgári törvénykönyv 1374. szakaszának (2) bekezdése szerint ebbe (a kötelezettségek levonása után) azok a vagyonelemek is beletartoznak, amelyeket az egyik házastárs a házassági vagyoni rendszer kezdete után, a házasság során, haláleset következtében vagy jövőbeli öröklési jogra tekintettel, továbbá ajándékozás útján vagy az örökségbe beszámítandó előlegként szerez; feltéve, hogy a körülmények alapján azok nem tekintendők jövedelemnek („kiemelt kezdeti vagyon”).

„Záró vagyon” az a vagyon, amely a vagyoni rendszer megszűnésekor a kötelezettségek levonása után az egyik házastárs tulajdonában van (a polgári törvénykönyv 1375. szakaszának (1) bekezdése). A „hűtlen

vagyonsökkentést” a záró vagyon kiszámításakor nem kell figyelembe venni. Ez azt jelenti, hogy a záró vagyonhoz hozzá kell számítani azt az összeget, amellyel a vagyon az ilyen hűtlen vagyonsökkentés folytán csökkent (a polgári törvénykönyv 1375. szakaszának (2) bekezdése). A végső vagyon értékének kiszámításánál irányadó fordulónap a házasság felbontása iránti kereset perré válásának napja (a polgári törvénykönyv 1384. szakasza).

A polgári törvénykönyv 1378. szakaszának (1) bekezdése szerint ha az egyik házastárs vagyongyarapodása meghaladja a másik házastárs vagyongyarapodását, akkor a másik házastársat a többlet felének megfelelő kártérítési követelés illeti meg.

Kivételes esetben a családjogi bíróság a jogosult kérelmére elrendelheti, hogy a megosztásra jogosult házastárs részére egyes vagyontárgyakat átruházzanak (a polgári törvénykönyv 1383. szakasza). Ez azonban csak akkor lehetséges, ha

- ez szükséges annak elkerüléséhez, hogy a megosztásra jogosult házastárs súlyosan méltánytalan helyzetbe kerüljön, és
- ez a kártérítésre kötelezett házastárstól észszerű keretek között elvárható.

Ezen átruházott vagyontárgyak értékét beszámítják a kiegyenlítés iránti követelésbe.

A polgári törvénykönyv 1373–1390. szakaszainak a vagyongyarapodás megosztására vonatkozó rendelkezései nem alkalmazandók, ha a házastársak közjegyzői okiratba foglalt formában (a polgári törvénykönyv 1410. szakasza) a következő vagyoni jogi rendszerek valamelyikét választották:

- vagyonekülönítő rendszer (a polgári törvénykönyv 1414. szakasza),
- vagyonközösség (a polgári törvénykönyv 1415–1518. szakasza),
- a házastársak közös vagyongyarapodásának megosztására vonatkozó választható házassági vagyoni jogi rendszer (a polgári törvénykönyv 1519. szakasza).

3.2.3 Jogkövetkezmények a házastársak nyugdíjellátására vonatkozóan

A házastársak által a házasság során szerzett nyugdíjjogosultság (például kötelező nyugdíjrendszerből, közszolgálati nyugdíjrendszerből, szakmai önszegélyező pénztárból, foglalkoztatói, magán- vagy rokkantsági nyugdíjrendszerből eredő juttatásokra való jogosultság) a házasság felbontásakor a nyugdíjjogosultságok megosztásával minden esetben megfelelődik. Ez biztosítja, hogy mindkét fél egyenlően osztozzon a házasság fennállása alatt megszerzett jogosultságokban, és hogy mindkét házastárs önálló nyugdíjjogosultságot szerezzen.

3.3 a házaspár kiskorú gyermekeire vonatkozóan?

3.3.1 Szülői felügyelet

Amennyiben a szülők közösen gyakorolják a szülői felügyeletet, ez a házasság felbontása után is így marad. A gyermek jólléte veszélyeztetésének eseteitől eltekintve a bíróság csak azokban az esetekben folytat vizsgálatot és határoz a szülői felügyelet kérdésében, ha az egyik szülő a családjogi bírósághoz fordul annak érdekében, hogy a bíróság a szülői felügyelet egészét vagy egy részét kizárólag neki ítélje meg. A kérelemnek helyt kell adni, ha a másik szülő ezzel egyetért, és a 14. életévét betöltött gyermek nem ellenzi azt, vagy ha a közös szülői felügyelet megszüntetése vagy a szülői felügyelet kérelmező szülőre ruházása valószínűsíthetően a gyermek érdekét szolgálja (lásd: a polgári törvénykönyv 1671. szakaszának (1) bekezdése).

A gyermeknek joga van a kapcsolattartáshoz; mindkét szülőt megilleti és terheli a gyermekkel való kapcsolattartás joga és kötelezettsége (a polgári törvénykönyv 1684. szakaszának (1) bekezdése). A német jog abból indul ki, hogy a gyermek mindkét szülővel való kapcsolattartása a gyermek érdekét szolgálja. Ez attól függetlenül érvényes, hogy a szülői felügyeletet hogyan gyakorolják. Különválás vagy a házasság felbontása után általában csak akkor kerül sor a bíróság által megállapított kapcsolattartásra, ha valamelyik érintett ezt kéri. A bíróság azonban hivatalból is hozhat kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezést, ha ezt a gyermek jólléte indokolja.

3.3.2 Tartási követelmények

A szülők kötelesek eltartani a gyermekeiket (a polgári törvénykönyv 1601. szakasza). A gyermekeke akkor jogosultak tartásra, ha nem képesek önmagukat eltartani (a polgári törvénykönyv 1602. szakasza). A szülők tartási kötelezettsége anyagi lehetőségeikhez mérten áll fenn (a polgári törvénykönyv 1603. szakasza). Mindazonáltal a szülőknek a kiskorúként vagy 21 éves korukig a háztartásukban élő gyermekekkel szembeni tartási kötelezettsége tágabban értendő, azaz anyagi lehetőségnek a megkereshető, és nem egyedül a rendelkezésre álló jövedelem számít (a polgári törvénykönyv 1603. szakaszának (2) bekezdése). A szülők alapvetően a keresőképességük és az anyagi helyzetük függvényében kötelesek gyermektartást fizetni. A gyermeket gondozó szülő tartási kötelezettségét ugyanakkor főszabály szerint a gyermek gondozásával és felnevelésével teljesíti (a polgári törvénykönyv 1606. szakaszának (3) bekezdése). A szülők házasságának felbontása után tehát főszabályként csak az a szülő köteles gyermektartást fizetni, aki nem él a gyermekkel közös háztartásban (a polgári törvénykönyv 1612a. szakasza (1) bekezdésének első mondata).

A gyermek tartása a gyermek összes életszükségletére, többek között a megfelelő oktatás költségeire is kiterjed (a polgári törvénykönyv 1610. szakasza).

3.4 a másik házastárs felé fennálló tartásdíj-fizetési kötelezettségre vonatkozóan?

A házasság felbontása után a házastársak maguk kötelesek gondoskodni a saját tartásukról (a polgári törvénykönyv 1569. szakasza). Ennek értelmében megfelelő keresőtevékenységet kell folytatniuk (a polgári törvénykönyv 1574. szakaszának (1) bekezdése). Amennyiben az szükséges egy megfelelő keresőtevékenység megkezdéséhez, az érintett köteles iskolai oktatásban, továbbképzésben vagy átképzésben részt venni, ha valószínűsíthető, hogy tanulmányait sikeresen elvégzi (a polgári törvénykönyv 1574. szakaszának (3) bekezdése).

Az elvált házastársak ugyanakkor az alábbi körülmények között tartásra jogosultak:

- ha a közös szülői felügyelet alatt álló gyermek gondozása (a polgári törvénykönyv 1570. szakasza), illetve betegségük, más fogyatékoságuk, testi vagy szellemi gyengeségük miatt (a polgári törvénykönyv 1572. szakasza) nem várható el, hogy keresőtevékenységet folytassanak,
- ha és amennyiben a házastárstól már nem várható el, hogy keresőtevékenységet folytasson egy adott időpontban az életkora miatt, különösen a házasság felbontásakor vagy a gyermekről való gondoskodás vagy a gyermek felnevelésének végén (a polgári törvénykönyv 1571. szakasza),
- ha az elvált házastárs a tanulmányai terén a házasság miatt keletkezett hézagok vagy lemaradás pótlása érdekében iskolai oktatásban, továbbképzésben vagy átképzésben vesz részt; ezt a képzést, továbbképzést vagy átképzést a lehető leghamarabb meg kell kezdenie, hogy megélhetését hosszú távon biztosító megfelelő keresőtevékenységre tegyen szert; emellett várható a tanulmányainak sikeres lezárása (a polgári törvénykönyv 1575. szakasza),
- ha a házasság felbontása után nem sikerül megfelelő keresőtevékenységet találniuk (a polgári törvénykönyv 1573. szakaszának (1) bekezdése),
- ha egyéb nyomós okok miatt nem várható el, hogy keresőtevékenységet folytassanak, és a tartás megtagadása mindkét házastárs érdekeinek figyelembevételével rendkívül méltánytalan lenne (a polgári törvénykönyv 1576. szakasza),
- ha a megfelelő keresőtevékenységből származó jövedelem nem elegendő a létfenntartás teljes összegének fedezésére (a polgári törvénykönyv 1573. szakaszának (2) bekezdése).

A tartás mértékét a házasság során fennálló életkörülmények határozzák meg, és az a betegség, az ápolásra szorultság, illetve meghatározott körülmények között az idős kor, illetve a csökkent keresőképesség esetére szóló megfelelő biztosítás költségeit is magában foglalja (a polgári törvénykönyv 1578. szakasza). Ha a tartásra kötelezett házastárs keresete és anyagi helyzete folytán, illetve egyéb kötelezettségeit figyelembe véve saját megfelelő tartásának veszélyeztetése nélkül nem tudja fedezni a jogosult tartását, csak észszerű mértékű tartás fizetésére kötelezhető, az elvált házastárs szükségleteinek, keresőképességének és anyagi helyzetének figyelembevétele mellett (a polgári törvénykönyv 1581. szakaszának első mondata). Mindenképpen biztosítani kell, hogy a tartásra kötelezett házastársnál megmaradjon a házastársi életkörülménynek megfelelő szükséglet.

A tartás csökkenthető és/vagy időben korlátozható, ha a tartási követelés korlátozás nélküli folyamatos fizetése méltánytalan lenne (a polgári törvénykönyv 1578b. szakasza). A polgári törvénykönyv 1578b. szakasza szerinti csökkentés vagy időbeli korlátozás lehetősége különösen a polgári törvénykönyv 1570–1573. szakaszaira terjed ki; a polgári törvénykönyv 1570. szakasza alapján a gyermek harmadik életévének betöltését követően a gondozási tartás meghosszabbításához szükséges méltányossági megfontolások – a gyermekhez, illetve a

szülőhöz kapcsolódó okokból – az időkorlátozás tekintetében különös szabályozásnak minősülnek.

A polgári törvénykönyv 1578b. szakasza szerint a mérlegelés során figyelembe kell venni a tartásra jogosult házastársra ápolás vagy nevelés céljából bízott közös gyermek érdekeit. Emellett arra is figyelemmel kell lenni, hogy milyen mértékben merültek fel a házasság által előidézett hátrányok a házastárs azon lehetősége tekintetében, hogy saját maga eltartásáról gondoskodik. Hátrány áll fenn akkor, ha a tartásra jogosult házastárs jövedelme alacsonyabb annál, mint amelyet a házasság nélkül keresett volna. A polgári törvénykönyv 1578b. szakasza (1) bekezdésének harmadik mondata szerint ilyen hátrány különösen a gyermekgondozásból, valamint a háztartásvezetés és a keresőtevékenység összeegyeztetéséből eredhet. A házasság által előidézett hátrányok értékelésénél az egyes eset összes körülményét figyelembe kell venni az átfogó értékelés során, beleértve a házasság fennállásának időtartamát is.

4 Mit jelent a gyakorlatban a „különválás” jogi fogalma?

Bármelyik házastárs minden különösebb alakítás teljesülése nélkül külön élhet, amennyiben úgy kívánja. A polgári törvénykönyv 1361-1361b. szakasza tartalmazza a különélés időtartamára vonatkozó rendelkezéseket (lásd a 6. kérdést).

5 Melyek a különválás feltételei?

A házastársaknak külön kell élniük. Különélésnek minősül, ha a házastársak nem élnek közös háztartásban, és egyikük felismerhetően nem kíván ilyet létesíteni, mert elutasítja a házastársi életközösséget. A házastársi jogviszony akkor sem áll fenn, ha a házastársak a közös tartózkodási helyükön belül külön élnek (a polgári törvénykönyv 1567. szakaszának (1) bekezdése).

6 Melyek a különválás jogkövetkezményei?

Ha a házastársak külön élnek, vagy ha egyikük ezt tervezi, az egyik házastárs kérheti, hogy a másik a házastársi közös lakást vagy annak egy részét kizárólagos használatra engedje át neki, amennyiben ez észszerűtlen nehézségek elkerüléséhez szükséges (a polgári törvénykönyv 1361b. szakasza). Ha az a házastárs, akihez e kérelmet intézik, a másik házastárs testi épségében, egészségében vagy szabadságában jogellenesen és szándékosan sérelmet okozott, vagy ilyen sérelemmel, illetve a másik házastárs életének sérelmével jogellenesen fenyegetett, főszabály szerint a teljes lakást kell kizárólagos használatra a másik házastársnak átengednie.

A háztartáshoz tartozó ingóságok megosztása a különélés idején is rendezhető (a polgári törvénykönyv 1361a. szakasza). Ennek keretében a házastársak kölcsönösen követelhetik egymástól a saját tulajdonukat képező háztartási ingóságok átadását. Ugyanakkor kötelesek azokat a másik házastárs használatába adni, ha ez a másik házastárs az új, külön háztartás vezetéséhez azokra igényt tart, és az átengedés az adott körülmények között méltányos (például a mosógép átengedése a gyermekekkel élő házastárs részére). A házastársak közös tulajdonában álló háztartáshoz tartozó ingóságokat a méltányosság elvei szerint kell megosztani közöttük. Ez azonban nem érinti a háztartáshoz tartozó ingóságok feletti tulajdonjogot, hacsak a házastársak másként nem állapodnak meg.

Emellett a polgári törvénykönyv 1361. szakasza értelmében a házastársak különélése során az egyik házastárs a házastársak életszínvonala, keresete és vagyoni helyzete szempontjából megfelelőnek minősülő tartást követelhet a másik házastárstól. A különélés során nyújtott tartás a házastársi szolidaritás eredménye, és annak biztosítására irányul, hogy a házastársak ne legyenek rászorult helyzetben a különélés eredményeként. Emellett ez lehetőséget kínál a házastársaknak arra, hogy a gazdasági kényszertől függetlenül visszatérjenek házasesetbe. A házastársak ennél fogva továbbra is viszonylag nagymértékben felelősek egymásért, így csak korlátozott követelmények állnak fenn a gazdasági függetlenség és a saját keresőtevékenység folytatásának kötelezettsége tekintetében. A különélő házastárs tartásra jogosult, ha nincs olyan helyzetben, hogy a bevételekből és javakból kielégítse szükségleteit.

7 Mit jelent a gyakorlatban a „házasság érvénytelenítésének” jogi fogalma?

A német házassági vagyoni jog nem ismeri az „érvénytelenné nyilvánítás” fogalmát.

Ugyanakkor a polgári törvénykönyv 1303. szakaszának második mondata szerint az a házasság, amelynek megkötésekor az egyik házastárs még nem töltötte be a 16. életévét, érvénytelen. Ilyen esetben a családjogi bíróság megállapíthatja a házasság érvénytelenségét.

Egy házasság bírói döntéssel, kérelemre is érvényteleníthető (a polgári törvénykönyv 1313. és azt követő szakaszai).

A házasság érvénytelenítését célzó, illetve a házasság érvénytelenségének megállapítására irányuló eljárások a gyakorlatban ritkák.

8 Melyek a házasság érvénytelenítésének feltételei?

A házasság érvénytelenné nyilvánítását jogsértés vagy a házasságkötési akarat hiánya alapozza meg. A polgári törvénykönyv 1314. szakasza kimerítően felsorolja ennek okait.

9 Melyek a házasság érvénytelenítésének jogkövetkezményei?

A házasság az érvénytelenítést kimondó határozat jogerőre emelkedésével felbomlik (a polgári törvénykönyv 1313. szakaszának második mondata). A házasság érvénytelenítésének következményeit csak részben – a polgári törvénykönyv 1318. szakaszában meghatározott esetekben – kell a házasság felbontására vonatkozó rendelkezések szerint megállapítani.

10 Létezik-e alternatív, bíróságon kívüli mód a házasság felbontásával kapcsolatos kérdések rendezésére?

A házasság felbontása esetén a szülők igénybe vehetik az ifjúságvédelmi hivatal (Jugendamt) által a gyermekeket és fiatalokat segítő szolgálatok keretében nyújtott tanácsadást. A tanácsadás a külön élő vagy elvált szülőknek segít abban, hogy a gyermek vagy fiatakorú érdekeit szolgáló módon teremtse meg a szülői felügyelet gyakorlásának feltételeit. Az érintett gyermek vagy fiatakorú megfelelő részvétele mellett támogatják a szülőket a szülői felügyelet gyakorlására szolgáló, közösen elfogadott terv kidolgozásában. A valamennyi tanácsadó központot tartalmazó adatbank elérhető a <https://www.dajeb.de/> honlapon. Emellett lehetőség van a viták közvetítés útján történő rendezésére és a békés megegyezésre. Bővebben a családjogi közvetítői eljárásról: <https://www.bafm-mediation.de/>.

11 Hol nyújtsam be a házasság felbontása/különválás/házasság érvénytelenítése iránti kérelmemet? Milyen formai követelményeket kell betartanom, és milyen iratokat kell csatolnom a kérelemhez?

A német jog csak a házasság megszűnését (a házasság felbontását), a házasság érvénytelenítését és a felek közötti házasság fennállásának vagy fenn nem állásának megállapítását ismeri (a családjogi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény [*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit*] 121. szakasza).

Házassági ügyben a kérelmet főszabály szerint a helyi bíróságok családjogi kollégiumához (családjogi bíróság) kell benyújtani (az igazságszolgáltatásról szóló törvény [*Gerichtsverfassungsgesetz*] 23b. szakasza, illetve a családjogi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény 111. szakaszának (1) bekezdése és 121. szakasza). A helyi illetékességet e törvény 122. szakasza szerint kell megállapítani. A házastársaknak kötelező ügyvéd által képviseltetni magukat (a családjogi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény 114. szakasza).

12 Igénybe vehetek-e költségmentességet az eljárás költségeinek fedezésére?

Költségmentességet igényelhet a családjogi bíróságok előtt lefolytatott eljárásokban az a személy, aki személyes és anyagi körülményeinél fogva az eljárás költségeit nem, csak részben vagy csak részletekben tudja viselni.

Ennek feltétele, hogy a tervezett jogérvényesítés vagy jogvédelem kellően sikeresnek mutakozzon, és ne tűnjön rosszhiszeműnek. Ez biztosítja, hogy a pénzügyileg nehezebb helyzetben lévő személyeknek is lehetőségük legyen bírósághoz fordulni. A költségmentesség a rendelkezésre álló jövedelem vagy eszközök függvényében teljesen vagy részben fedezi a peres félnek a bírósági költségekhez való hozzájárulását. A jogi képviselő költségei is e körbe tartoznak, ha a bíróság rendel ki ügyvédet. Bővebb információért lásd a költségmentességről és jogi segítségnyújtásról (*Beratungshilfe und Prozesskostenhilfe*) szóló tájékoztatót az igazságügyi szövetségi minisztérium honlapján: <https://www.bmj.de/>.

13 Van-e lehetőség fellebbezésre a házasság felbontása/különválás/házasság érvénytelenítése tárgyában hozott határozat ellen?

A családjogi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény 58. és azt követő szakaszai értelmében a házasság felbontásáról vagy érvénytelenítéséről rendelkező bírói határozattal szemben fellebbezés nyújtható be. A fellebbezésről a regionális felsőbíróság (*Oberlandesgericht*) határoz. Ezen eljárás során is kötelező az ügyvéd általi képviselet.

14 Mit kell tennem, ha a házasság felbontása/különválás/házasság érvénytelenítése tárgyában másik tagállam bírósága által kiadott határozatot szeretnék e tagállamban elismertetni?

A 2022. augusztus 1-je előtt megindított bírósági eljárásokban hozott határozatokra a következők irányadók:

Az ilyen határozatokat (kivéve, ha azokat Dániában hozták) a 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (a Brüsszel IIa. rendelet) értelmében automatikusan, azaz külön elismerési eljárás nélkül elismerik Németországban. A Brüsszel IIa. rendelet általánosságban megköveteli, hogy a különválásra, valamint a házasság felbontására, érvénytelenítésére vagy semmissé nyilvánítására vonatkozó bírósági eljárást 2001. március 1-je után indítsák (a kivételek tekintetében lásd a Brüsszel IIa. rendelet 64. cikkét). Az ennél korábban indított ügyekben a Brüsszel IIa. rendeletet megelőző rendeletet, a Brüsszel II. rendeletet kell alkalmazni.

A családjogi ügyekben követendő eljárásról és a nemperes eljárásokról szóló törvény 107. szakasza alapján a Dániában hozott határozatok főszabály szerint továbbra is külön elismerési eljárás alá tartoznak.

A 2022. augusztus 1-jén vagy azt követően megindított bírósági eljárásokban hozott határozatokra a következők irányadók:

Az ilyen határozatokat (kivéve, ha Dániában hozták azokat) a 2019. június 25-i (EU) 2019/1111 tanácsi rendelet (Brüsszel IIb. rendelet) értelmében automatikusan, azaz külön elismerési eljárás nélkül elismerik Németországban.

Megjegyzendő, hogy a Brüsszel IIb. rendelet értelmében a 2022. augusztus 1-jén vagy azt követően a házasság felbontása és különválás tárgyában kibocsátott, és az alaki követelményeknek megfelelően kiállított, illetve nyilvántartásba vett közokiratok és nyilvántartásba vett megállapodások – amennyiben a kibocsátó tagállamban jogilag kötelező erővel bírnak – automatikusan elismerésre kerülnek.

15 Melyik bírósághoz kell fordulnom, ha a házasság felbontása/különválás/házasság érvénytelenítése tárgyában másik tagállam bírósága által kiadott határozat elismerését szeretném kifogásolni? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A 2022. augusztus 1-je előtt megindított bírósági eljárásokban hozott határozatokra a következők irányadók:

A 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet hatálya alá tartozó ügyekben főszabály szerint az azon

regionális felsőbíróság székhelye szerinti helyi bíróság (családjogi bíróság) rendelkezik illetékességgel az ilyen határozatok elismerésének megtagadása iránti kérelmek ügyében, amelynek körzetében:

- az alperes szokásos tartózkodási helye van, vagy
- illetékesség hiányában a megállapításhoz egyértelmű érdek fűződik, vagy gondozási szükséglet áll fenn,
- minden egyéb esetben a Pankowi családjogi bíróság jár el.

Alsó-Szászország kivételt képez, ott ugyanis a fenti szempontok szerinti joghatóság mind a három regionális felsőbíróság illetékességi területének esetében központilag a cellei helyi bíróságot illeti.

Az eljárásra a nemzetközi családjogi eljárásról szóló törvény 2022. július 31-én alkalmazandó változatának rendelkezései irányadók, összefüggésben a családjogi ügyekben követendő eljárásról és a peren kívüli eljárásokról szóló törvény rendelkezéseivel, valamint a polgári perrendtartással.

Megjegyzendő, hogy főszabály szerint ugyanez az eljárás alkalmazandó a házasság felbontása és a különválás tárgyában kibocsátott, és az alaki követelményeknek megfelelően közokiratként kiállított vagy nyilvántartásba vett okiratok, illetve nyilvántartásba vett megállapodások elismerésének megtagadására irányuló kérelmekre.

A 2022. augusztus 1-jén vagy azt követően megindított bírósági eljárásokban hozott határozatokra a következők irányadók:

A 2019. június 25-i (EU) 2019/1111 tanácsi rendelet hatálya alá tartozó ügyekben főszabály szerint az azon regionális felsőbíróság székhelye szerinti helyi bíróság (családjogi bíróság) rendelkezik illetékességgel az ilyen határozatok elismerésének megtagadása iránti kérelmek ügyében, amelynek körzetében:

- az alperes az eljárás megindításának időpontjában szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy
- ilyen illetékesség hiányában a megállapításhoz egyértelmű érdek fűződik, vagy gondozási szükséglet áll fenn,
- minden egyéb esetben a Pankowi családjogi bíróság jár el.

Alsó-Szászország kivételt képez, ott ugyanis a fenti szempontok szerinti joghatóság mind a három regionális felsőbíróság illetékességi területének esetében központilag a cellei helyi bíróságot illeti.

Az eljárásra a nemzetközi családjogi eljárásról szóló törvény rendelkezései irányadók, összefüggésben a családjogi ügyekben követendő eljárásról és a peren kívüli eljárásokról szóló törvény rendelkezéseivel.

16 Mely jogszabályokat alkalmazza a bíróság olyan házastársak közötti bontóperben, akik nem ebben a tagállamban élnek, vagy akiknek állampolgársága különböző?

Németországban és jelenleg az Európai Unió 16 másik tagállamában a házasság felbontására és a különválásra alkalmazandó jog területén létrehozandó megerősített együttműködés végrehajtásáról szóló, 2010. december 20-i 1259/2010/EU tanácsi rendelet (Róma III. rendelet) rendelkezései szabályozzák a házasság felbontását, a kollíziós szabályokat is beleértve. A „Róma III” rendelet alapján meghatározott jogot kell ezután alkalmazni akkor is, ha az nem az eljárásban részt vevő tagállam joga.

Ez a weboldal a [Your Europe](#) portál része.

Szívesen fogadjuk az itt megadott információk hasznosságával kapcsolatos [visszajelzéseit](#).

Last update: 26/01/2026

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti

meg.